

Niniejszy dokument nie stanowi doręczenia w trybie art. 15 zzs⁹ ust. 2 ustawy COVID-19 (Dz.U.2021, poz. 1842)

Sygn. akt I ACa 1326/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 kwietnia 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Józef Wąsik
-----------------	-----------------

po rozpoznaniu w dniu 29 kwietnia 2022 r. w Krakowie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Towarzystwa (...) S.A. w W.

przeciwko S. M.

o zapłatę

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 16 września 2020 r. sygn. akt I C 2777/19

1. zmienia zaskarżony wyrok w punktach II, III, IV, V w ten sposób że:

a) punktowi II nadaje treść: „zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 117.500 zł (sto siedemnaście tysięcy pięćset złotych)

z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 8.10.2019 do dnia zapłaty”;

b) w punkcie III kwotę 3.970,68 zł podwyższa do kwoty 9.792 zł (dziewięć tysięcy siedemset dziewięćdziesiąt dwa złote);

c) uchyla punkt IV;

d) w punkcie V kwotę 1.926,18 zł podwyższa do kwoty 6.642 zł (sześć tysięcy sześćset czterdzieści dwa złote);

2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 9.825 zł (dziewięć tysięcy osiemset dwadzieścia pięć złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;

3. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Kielcach adw. A. B. kwotę 4.981,50 zł (cztery tysiące dziewięćset osiemdziesiąt jeden złotych 50/100) w tym podatek od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną świadczoną pozwanemu w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Józef Wąsik

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w dniu 8 października 2019r. powód Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W. domagał się zasądzenia od pozwanego S. M. kwoty 168 000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od kwoty 116 000zł od dnia 24 listopada 2015r. i od kwoty 52 000zł od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty oraz zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu. W uzasadnieniu swojego żądania powód wskazywał, że pozwany S. M. w dniu 10 listopada 2007r kierując samochodem w stanie nietrzeźwości spowodował wypadek, w wyniku którego śmierć poniósł M. C. (1). Matka zmarłego M. C. (2), żona zmarłego M. C. (3) (w imieniu własnym i małoletnich dzieci, a to P. C. i A. C. (1)) oraz rodzeństwo zmarłego- A. C. (2), W. C., Z. C., J. C., M. B. wystąpili o likwidację szkody z ubezpieczenia OC sprawcy szkody – pozwanego S. M. – (...) Towarzystwo (...) S.A., której powód jest następcą prawnym.

Powód dochodzi w stosunku do pozwanego zapłaty kwot wypłaconych najbliższym członkom rodziny zmarłego z tytułu zadośćuczynienia, pogorszenia sytuacji życiowej oraz renty w oparciu o przepis art. 43 pkt 1 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, jako że pozwany spowodował szkodę będąc w stanie nietrzeźwości. (k.3-12)

Pozwany S. M. wniósł o oddalenie powództwa. Pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczenia powoda, zarzucając, że powtórne złożenie przez powoda wniosku o zawezwanie do próby ugodowej stanowiło czynność pozorną, dokonaną wyłącznie w celu przerwania biegu przedawnienia, którego termin w przypadku roszczenia powoda wynosi 3 lata. Przywołując orzecznictwo Sądu Najwyższego pozwany wskazał, że sąd obowiązany jest badać, czy czynność podjęta przez powoda skutkująca przerwaniem biegu przedawnienia potencjalnie może doprowadzić do realizacji roszczenia oraz jaki jest jej rzeczywisty cel.

Wyrokiem z dnia 16 września 2020r Sąd Okręgowy w Kielcach:

I. zasądził od pozwanego S. M. na rzecz powoda Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 48 000 zł (czterdzieści osiem tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie: od kwoty 36 000zł (trzydzieści sześć tysięcy złotych) od dnia 8 października 2019r. i od kwoty 12 000zł (dwanaście tysięcy złotych) od dnia 10 października 2019r. do dnia zapłaty,

II. oddalił powództwo w pozostałej części,

III. zasądził od pozwanego S. M. na rzecz Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 3970,68zł (trzy tysiące dziewięćset siedemdziesiąt złotych 68/100) tytułem kosztów procesu,

IV. zasądził od powoda Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powoda S. M. kwotę 4715,82zł (cztery tysiące siedemset piętnaście złotych) tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu,

V. przyznał adw. A. B. ze Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Kielcach) kwotę 1926,18zł (tysiąc dziewięćset dwadzieścia sześć złotych 18/100) tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu wraz z podatkiem VAT.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 10 listopada 2007r. pozwany S. M. kierując w stanie nietrzeźwości pojazdem marki O. w wyniku niezachowania należytej ostrożności, najechał na tytuł wykonującego manewr skrętu pojazdu marki V., czym doprowadził do jego zderzenia z nadjeżdżającym z przeciwka pojazdem marki m.. W wyniku zdarzenia śmierć poniósł pasażer pojazdu marki V. – M. C. (1).

Pozwany S. M. prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego wT. z dnia 8 maja 2008r. uznany został za winnego umyślnego naruszenia zasad bezpieczeństwa w ruchu lądowym, skutkującego śmiercią M. C. (1) i skazany na karę pozbawienia wolności.

Samochód, którym poruszał się sprawca wypadku ubezpieczony był w zakresie odpowiedzialności cywilnej w (...) S.A., której powódka jest następcą prawnym. (bezsporne)

Matka zmarłego B. C., żona zmarłego M. C. (3) (w imieniu swoim i małoletnich dzieci: P. C. i A. C. (1)) oraz rodzeństwo zmarłego: A. C. (2), W. C., Z. C., J. C., M. B. wystąpili do poprzednika prawnego powoda o likwidację szkody z ubezpieczenia OC sprawcy wypadku.

W wyniku przeprowadzonego postępowania likwidacyjnego pozwany przyznał M. C. (3) kwotę 12000 zł tytułem zadośćuczynienia, 16500zł tytułem sumy świadczeń rentowych za 33 miesiące w związku pogorszeniem się sytuacji życiowej, P. C. i A. C. (1) kwoty po 12000zł tytułem zadośćuczynienia i po 18000zł tytułem sumy świadczeń rentowych za 36 miesiące w związku pogorszeniem się sytuacji życiowej, A. C. (2), W. C., Z. C., J. C., M. B. po 13000zł tytułem zadośćuczynienia i B. C. 15000zł tytułem zadośćuczynienia.

M. C. (3), A. C. (1) w P. C. wystąpili do Sądu Okręgowego w T.przeciwko Towarzystwu (...) S.A, w W. o zapłatę zadośćuczynienia za poniesioną krzywdę związaną ze śmiercią ojca i męża oraz renty, Prawomocnym wyrokiem z dnia 10 czerwca 2016r. w sprawie o sygn. akt (...) Sąd Okręgowy w T. zasądził od powoda na rzecz M. C. (3), P. C. i A. C. (1) kwoty po 63000zł tytułem zadośćuczynienia. Prawomocnym wyrokiem z dnia 23 marca 2009r. w sprawie o sygn. akt I C (...) Sąd Rejonowy wT. zasądził od powoda na rzecz M. C. (3), A. C. (1) i P. C. po 500zł tytułem miesięcznej renty.

Wyrokiem z dnia 29 września 2015r. Sądu Rejonowego w D. w sprawie o sygn. (...), zmienionym wyrokiem Sądu Okręgowego w T. z dnia 11 lutego 2016r. Sąd zasądził od Towarzystwu (...) S.A. w W. na rzecz B. C. kwotę 25 000zł tytułem zadośćuczynienia.

Przyznane i zasądzone świadczenia zostały wypłacone przez powoda osobom uprawnionym, w dalszym ciągu wypłacane są okresowe świadczenia rentowe.

We wniosku złożonym w dniu 4 grudnia 2015r. do Sądu Rejonowego w S. powód wezwał pozwanego S. M. do próby ugodowej w sprawie o zapłatę kwoty 165 000 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 3 lipca 2015r. w związku z roszczeniem regresowym. Na rozprawie w dniu 14 stycznia 2016r. pozwany S. M. oświadczył, że nie widzi możliwości na zawarcie ugody, albowiem nie pracuje. Nie doszło do zawarcia ugody.

W dniu 18 stycznia 2016r. pozwany drogą mailową przesłał powodowi pismo powołując się na sprawę o sygn. akt (...), w którym zwrócił się o ustalenie mniejszych rat. Z treści pisma wynika, że na rozprawie w dniu 14 stycznia 2016r. przed Sądem Rejonowym w S. powód zaproponował spłatę zadłużenia w miesięcznych ratach w kwocie po 1700 zł. Pozwany wskazał, że będąc osobą bezrobotną nie jest w stanie płacić tak wysokich rat, byłby w stanie spłacać zadłużenie w kwotach po 600 zł miesięcznie.

(dowód: dokumenty w sprawie (...) Sądu Rejonowego w S. - odpis pozwu, protokół rozprawy z dnia 14 stycznia 2016r., wydruk wiadomości mailowej k. 304).

W dniu 15 marca 2016r. powód ponownie złożył do Sądu Rejonowego w S. wniosek o zawiązanie do próby ugodowej w sprawie o zapłatę kwoty 16.5000 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 3 lipca 2015r. w związku z roszczeniem regresowym. Na rozprawę wyznaczoną w dniu 22 kwietnia 2016r. pozwany nie stawiał się. Do zawarcia ugody nie doszło.

(dowód: dokumenty w sprawie (...) Sądu Rejonowego w S.odpis pozwu, protokół rozprawy z dnia 22 kwietnia 2016r.).

W ocenie Sądu Okręgowego powództwo tylko częściowo zasługuje na uwzględnienie. Zgodnie z art. 43 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. 2019. 2214 j.t.) zakładowi ubezpieczeń oraz Ubezpieczeniowemu Funduszowi Gwarancyjnemu, w przypadkach określonych w art. 98 ust. 2 pkt 1, przysługuje prawo dochodzenia

od kierującego pojazdem mechanicznym zwrotu wypłaconego z tytułu ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych odszkodowania, jeżeli kierujący:

- 1) wyrządził szkodę umyślnie, w stanie po użyciu alkoholu lub w stanie nietrzeźwości albo po użyciu środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii;
- 2) wszedł w posiadanie pojazdu wskutek popełnienia przestępstwa;
- 3) nie posiadał wymaganych uprawnień do kierowania pojazdem mechanicznym, z wyjątkiem przypadków, gdy chodziło o ratowanie życia ludzkiego lub mienia albo o pościg za osobą podjęty bezpośrednio po popełnieniu przez nią przestępstwa;
- 4) zbiegł z miejsca zdarzenia.

Powołany przepis określa przysługujące ubezpieczycielowi roszczenie zwrotne przeciwko kierującemu pojazdem w sytuacjach w nim określonych. Z chwilą wypłaty przez zakład ubezpieczeń świadczeń na rzecz poszkodowanych powstaje po jego stronie z mocy prawa uprawnienie domagania się od kierującego pojazdem zwrotu wypłaconych świadczeń.

W przedmiotowej sprawie okolicznością bezsporną jest, że pozwany, kierując samochodem w stanie nietrzeźwości naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym, co skutkowało śmiercią poszkodowanego. Bezspornym jest również, że samochód, którym poruszał się pozwany ubezpieczony był z tytułu odpowiedzialności cywilnej u poprzednika prawnego powoda. Stosownie do art. 35 powołanej ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych (...), ubezpieczeniem posiadaczy pojazdów mechanicznych jest objęta odpowiedzialność każdej osoby, która kierując pojazdem mechanicznym w okresie trwania odpowiedzialności ubezpieczeniowej, wyrządziła szkodę w związku z ruchem tego pojazdu.

Pozwany w ramach likwidacji szkody wypłacił wskazane w pozwie na rzecz osób najbliższych poszkodowanego kwoty odszkodowania, zadośćuczynienia i renty.

Strona pozwana nie kwestionowała odpowiedzialności pozwanego za zaistniałą szkodę, ani wysokości przyznanych i wypłaconych kwot, nie kwestionując tym samym swojej odpowiedzialności co do zasady i wysokości, podniosła natomiast zarzut przedawnienia roszczenia powoda.

W ocenie Sądu podniesiony zarzut przedawnienia uznać należy za częściowo uzasadniony. Zgodnie z utartym poglądem orzecznictwa roszczenie ubezpieczyciela wynikające z art. 43 ustawy z 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych podlega 3- letniemu terminowi przedawnienia wynikającemu z art. 118 k.c. Roszczenie zwrotne ubezpieczyciela powstaje po wypłacie odszkodowania przez ubezpieczyciela na rzecz poszkodowanego z mocy powołanego przepisu ustawy. Trzyletni termin przedawnienia biegnie zatem od daty wypłaty świadczenia z tytułu umowy ubezpieczenia.

Pozew w niniejszej sprawie złożony został w dniu 8 października 2019r. Odpis pozwu doręczony został pozwanemu w dniu 10 grudnia 2019r.

Mając na względzie 3 - letni okres przedawnienia powództwo podlega uwzględnieniu jedynie w zakresie wypłat dokonanych od 8 października 2016r. do daty wniesienia pozwu.

Stosownie do art. 123 pkt 1 k.c. bieg przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sadem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia.

W ocenie Sądu analiza dokumentacji zgromadzonej w sprawie daje podstawy do stwierdzenia, że jedynie pierwszy wniosek o zawezwanie do próby ugodowej złożony przez powoda w dniu 4 grudnia 2015r. w sprawie o sygn. (...) doprowadził do skutecznego przerwania biegu przedawnienia roszczenia powoda. Złożenie przez powoda drugiego wniosku o zawezwanie do próby ugodowej w dniu 15 marca 2016r. nie zmierzało bezpośrednio do zaspokojenia roszczenia i jako takie ocenić należy jako nadużycie prawa procesowego i tym samym uznać za bezskuteczne.

Sąd Okręgowy powołał się na wyrok z 22 stycznia 2020r. I ACa 338/19 (LEX nr 3021570) Sądu Apelacyjnego w Krakowie, który uznał, „że podstawowym i jedynym celem instytucji procesowej inicjującej postępowanie pojednawcze (art. 184-186 k.p.c.) jest dążenie do ugodowego zakończenia postępowania. Instytucja ta służy samodzielnemu uregulowaniu przez strony sprawy cywilnej jeszcze przed wniesieniem do sądu pozwu. Złożenie wniosku o zawezwanie do próby ugodowej zmierza do załatwienia sprawy w wyniku porozumienia - strony stosunku prawnego mogą ustalić wzajemne prawa i obowiązki, zawierając ugodę materialnoprawną. Stanowi zatem przejaw dążenia do ugodowego zakończenia sporu przez same strony, a nie poprzez władcze działanie sądu. Jednocześnie, zmierzając do zawarcia porozumienia, przedmiotowa instytucja służy dochodzeniu określonego roszczenia. To właśnie dlatego w orzecznictwie przyjmuje się, że wniosek o zawezwanie do próby ugodowej przerywa bieg przedawnienia (art. 123 § 1 pkt 1 k.p.c.). Podkreślenia jednak wymaga, że wszczęcie postępowania pojednawczego, samo w sobie, nie ma na celu wywołania skutku przerwy biegu przedawnienia, lecz skutek ten następuje wyłącznie dlatego, że występując z propozycją do drugiej strony stosunku prawnego ugodowego zakończenia sporu, zmierza bezpośrednio do dochodzenia, ustalenia albo zaspokojenia roszczenia. O ile zatem składający wniosek o zawezwanie próby ugodowej nie ma zamiaru zakończenia sporu poprzez zawarcie porozumienia, a sam wniosek jest składany wyłącznie dla przedłużenia terminu przedawnienia, to takie działanie jest sprzeczne z celem omawianej instytucji procesowej”. Podobnie Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 lipca 2018r. V CSK 384/17 podniósł, że „nieodpowiednie wykorzystywanie uprawnienia procesowego do wystąpienia z wnioskiem o zawezwanie do próby ugodowej, polegające na złożeniu tego wniosku do sądu wyłącznie w celu uzyskania przerwy biegu przedawnienia, a nie co najmniej także- w celu realizacji roszczenia w drodze ugody, należy rozważać jako czynność procesową sprzeczną z dobrymi obyczajami (art. 3 k.p.c.), a konkretnie podtyp takiej czynności, tj. czynność procesową, której dokonanie stanowi nadużycie uprawnienia do jej dokonania.(...) Sprzecznie z dobrymi obyczajami- w znaczeniu procesowym- działa i jednocześnie nadużywa uprawnienia procesowego wierzyciel, który występuje z wnioskiem o zawezwanie do próby ugodowej nie w celu realizacji swojego roszczenia w drodze zawarcia ugody, lecz chcąc wyłącznie wydłużyć okres jego zaskarżalności przez doprowadzenie do przerwy biegu przedawnienia.”

Przedstawione powyżej stanowiska Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie w całości podzielił. W ocenie Sądu powód nie zdołał wykazać, że złożenie drugiego w dniu 15 marca 2016r. wniosku o zawezwanie do próby ugodowej zmierzało bezpośrednio do dochodzenia bądź zaspokojenia roszczenia. Na rozprawie w dniu 14 stycznia 2016r. w sprawie(...)Sądu Rejonowego w S. wyznaczonej na skutek wniosku powoda o zawezwanie do próby ugodowej złożonego w dniu 4 grudnia 2015r. powód działający przez swojego pełnomocnika wyraził gotowość rozłożenia na raty wskazanej we wniosku kwoty 165.000 zł. Pozwany S. M. wskazał, że nie pracuje i nie widzi możliwości zawarcia ugody, ze względu na wysokość proponowanej przez pozwanego raty, z uwagi na błędny zapis z protokołu na zaproponowaną przez pozwanego kwotę raty wynoszącej 100 lub 1000 zł powód nie wyraził zgody. Powód przedstawił kopię wiadomości mailowej z dnia 18 stycznia 2016r. (której prawdziwości strona pozwana nie zaprzeczyła), a z której treści wynika, że powód uzależnił zawarcie ugody w celu rozłożenia na raty kwoty dochodzonej pozwem od uiszczania przez pozwanego rat w wysokości po 1700 zł miesięcznie, pozwany zaś wskazał, że jest w stanie uiszczać raty w kwocie po 600zł miesięcznie. W piśmie z dnia 6 lipca 2020r. powód wskazuje, że zaakceptował powyższą propozycję ugody ze strony pozwanego, strony podjęły zaś rozmowy zmierzające do ugodowego zakończenia postępowania, które miało zostać zakończone zawartą przed Sądem ugodą w wyniku kolejnego, złożonego wniosku o zawezwanie do próby ugodowej. W treści uzasadnienia wniosku złożonego w dniu 15 marca 2016r. w sprawie o sygn. (...)złożonego do Sądu Rejonowego w S. powód wskazał wprawdzie, że strony podjęły rozmowy zmierzające do zawarcia ugody i doszły do porozumienia, jednakże w ocenie Sądu powód w niniejszej sprawie nie zdołał wykazać tej okoliczności. Poza wydrukiem wiadomości mailowej z 18 stycznia 2016r. powód nie przedstawił żadnych dowodów pozwalających na stwierdzenie, że powód zaakceptował propozycję spłaty zadłużenia w wysokości wskazywanej przez pozwanego,

w szczególności, że kwota ta stanowiła 1/3 oczekiwanej wysokości rat. Nie zostało wykazane, że strony prowadziły jakiegokolwiek dalsze negocjacje, na których doszło do wiążących ustaleń. Treść wniosku o zawezwanie do próby ugodowej takich ustaleń nie zawiera. Z tych też względów, w ocenie Sądu wnioski o zawezwanie do próby ugodowej z dnia 15 marca 2016r. nie doprowadził skutecznie do przerwania biegu przedawnienia roszczeń powoda.

Z treści złożonych przez powoda dokumentów wynika, że przyznane przez powoda świadczenia z tytułu zadośćuczynienia, skapitalizowanej renty wypłacone zostało osobom uprawnionym od marca 2015r. do listopada 2015r.

Złożenie wniosku o zawezwanie do próby ugodowej w dniu 4 grudnia 2015r. przerwało bieg przedawnienia, ponowny bieg terminu przedawnienia roszczeń powoda rozpoczął się w dniu 15 stycznia 2016r. (postępowanie w przedmiocie zawezwania do próby ugodowej zakończyło się w dniu 14 stycznia 2016r.) – art. 124 k.c. Roszczenie powoda co do świadczeń wypłaconych do dnia 15 stycznia 2016r. uległo zatem przedawnieniu w dniu 16 stycznia 2019r., do 6 czerwca 2019r. powód wypłacał osobom uprawnionym świadczenia rentowe w kwocie po 1500zł.

Nadto Sąd podniósł, że gdyby nawet przyjąć, że złożony wniosek o zawezwanie do próby ugodowej doprowadził skutecznie do przerwania biegu przedawnienia, wobec faktu, że postępowanie przed Sądem Rejonowym w S. w sprawie o sygn. akt (...) zakończyło się 22 kwietnia 2016r., to przedawnienie rozpoczęło swój bieg ponownie od dnia 23 kwietnia 2016r. i roszczenie powoda, co do świadczeń wypłaconych w 2015r. i do 23 kwietnia 2016r. uległo przedawnieniu z dniem 23 kwietnia 2019r. Pozew w niniejszej sprawie złożony został 8 października 2019r.

Mając na uwadze powyższe Sąd uwzględnił roszczenie powoda co do kwoty 48.000 zł. (32 wypłaty w kwotach po 1500zł). Z uwagi na wcześniej kierowane wezwania do zapłaty co do kwoty 36 000zł Sąd zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie zgodnie z żądaniem pozwu od dnia 8 października 2019r., co do kwoty 12.000 zł (od czerwca do grudnia 2017r.) z uwagi na brak dowodu, że pozwany wezwany został do zapłaty, odsetki należne są od daty doręczenia pozwanemu odpisu pozwu- 10 grudnia 2019r., przy czym w wyroku na skutek oczywistej omyłki wskazano datę wymagalności na dzień 10 października 2020r.

W pozostałym zakresie powództwo jako niezasadne podlegało oddaleniu.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c.

Apelację od tego wyroku wniósł powód w części, to jest:

- w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w pkt II - w całości,
- w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w pkt III - w części, w jakiej Sąd I instancji nie zasądził od pozwanego na rzecz powódki pełnych kosztów postępowania w wysokości 13.832,00 PLN, to jest co do niezasądzonej kwoty 9.861,32 PLN,
- w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w pkt IV - w całości.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucam naruszenie następujących przepisów, mające wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, to jest:

1) art. 118 zd. 2 k.c. w zw. z art. 118 zd. 1 in fine k.c. w zw. z art. 5 ust. 1 i ust. 2

ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, poprzez dokonanie błędnej wykładni, skutkującej niewłaściwym zastosowaniem, prowadzącym do przyjęcia, że roszczenie regresowe powódki o zapłatę kwoty w łącznej wysokości 117.500,00 PLN uległo przedawnieniu, jako że trzyletni termin przedawnienia tego roszczenia upłynął w dniu 16 stycznia 2019 r., zaś powództwo w sprawie wytoczono w dniu 8 października 2019r., podczas gdy:

a) w niniejszej sprawie do przedawnienia roszczeń regresowych powódki stosuje się znowelizowane przepisy Kodeksu cywilnego o przedawnieniu, w tym przepis art. 118 k.c. w nowym brzmieniu, nadanym ustawą z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw,

b) do przedawnienia roszczeń regresowych powódki dochodzonych w niniejszym postępowaniu nie znajduje zastosowania przepis art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, który odnosi się wyłącznie do przypadków, w których, zgodnie z ustawą z zmienianą w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, termin przedawnienia jest krótszy niż według przepisów dotychczasowych, zaś termin przedawnienia roszczenia regresowego powódki nie został skrócony w drodze ustawy nowelizującej i nadal wynosi 3 lata,

c) trzyletni termin przedawnienia roszczenia regresowego powódki o zapłatę kwoty 115.700,00 PLN nie upłynął w dniu 16 stycznia 2019 r., zaś upływałby w dniu 31 grudnia 2019 r., jako że - zgodnie z art. 118 zd. 2 k.c. - w przypadku terminów przedawnienia nie krótszych niż dwa lata, koniec terminu przedawnienia przypada na ostatni dzień roku kalendarzowego,

2) art. 123 § 1 pkt 1 kpc, poprzez niewłaściwe zastosowanie, przez przyjęcie, że wniosek powódki o zawezwanie do próby ugodowej złożony w dniu 15 marca 2016r. (w sprawie (...)) nie miał na celu dochodzenia lub zaspokojenia roszczenia regresowego powódki, zaś zmierzał jedynie do przerwania biegu przedawnienia tego roszczenia, podczas gdy w okresie poprzedzającym złożenie tego wniosku strony podjęły rozmowy ugodowe, poczyniły na swoją rzecz wzajemne ustępstwa, wypracowały warunki zawarcia ugody i podjęły próbę ukonstytuowania tych warunków w formie ugody sądowej, czemu miało służyć postępowanie o zawezwanie do próby ugodowej w sprawie (...), a przy tym zachodzi wysokie prawdopodobieństwo, że gdyby pozwany stawiał się na posiedzenie wywołane drugim zawezwaniem do próby ugodowej, strony zawarłyby ugodę i sprawa zostałaaby załatwiona polubownie.

Wskazując na powyższe, wniósł o:

1) zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez:

a) zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki dodatkowo kwoty 117.500,00 PLN tytułem należności głównej wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie jak podano w żądaniu pozwu,

b) zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki pełnych kosztów postępowania pierwszoinstancyjnego,

2) zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania przed Sądem II instancji.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów zastępstwa prawnego. W uzasadnieniu podkreślił poprawność zastosowania przez Sąd prawa materialnego oraz pozorność drugiego zawezwania do próby ugodowej.

Sąd Apelacyjny po rozpoznaniu apelacji, zważył, co następuje:

Apelacja jest uzasadniona. Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, jednak nietrafnie zastosował prawo materialne.

Zgodnie z art. 382 k.p.c. sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Kognicja sądu apelacyjnego obejmuje zatem „rozpoznanie sprawy” i to w taki sposób, w jaki mógł i powinien to uczynić sąd pierwszej instancji. Podstawowym założeniem postępowania apelacyjnego jest bowiem dążenie do wydania merytorycznego rozstrzygnięcia, opartego na materiale zebranym przez sąd I instancji i sąd odwoławczy, który musi samodzielnie ocenić całokształt zebranego w sprawie materiału dowodowego z uwzględnieniem faktów z zakresu notoryjności powszechnej i urzędowej, faktów przyznaných lub niezaprzeczoných a także domniemań prawnych.

W systemie dwuinstancyjnego rozpoznawania spraw cywilnych, w żywotnym interesie ustrojowym leży to, aby orzeczenia wydawane przez sąd drugiej instancji gwarantowały trafność i słuszność rozstrzygnięcia, czyli jego zgodność z prawem materialnym oraz poczuciem sprawiedliwości, temu służy m. in. szeroka swoboda jurysdykcyjna tego sądu odwoławczego (por. uzasadnienie uchwały 7 Sędziów z 31.01.2008 III CZP 49/07 OSN 2008 nr.6 poz. 55 której nadano moc zasady prawnej).

W wywiezionej apelacji skarżący zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, które odnosi skutek na tle ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd I Instancji. Uzasadniony jest bowiem zarzut naruszenia art. 118 zd. 2 k.c. w zw. z art. 118 zd. 1 in fine k.c. w zw. z art. 5 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, poprzez dokonanie błędnej wykładni, skutkującej niewłaściwym zastosowaniem, prowadzącym do przyjęcia, że roszczenie regresowe powódki o zapłatę kwoty w łącznej wysokości 117.500 zł uległo przedawnieniu, w sytuacji gdy w niniejszej sprawie do roszczeń regresowych powódki należy stosować znowelizowane przepisy Kodeksu cywilnego (dalej: kc) o przedawnieniu, w tym przepis art. 118 kc, w nowym brzmieniu, nadanym ustawą z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw.

Do przedawnienia roszczeń regresowych powoda dochodzonych w niniejszym postępowaniu nie znajduje zastosowania art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 13 kwietnia 2018r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, bowiem przepis ten odnosi się wyłącznie do przypadków, w których, zgodnie z ustawą z zmienianą w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, termin przedawnienia jest krótszy niż według przepisów dotychczasowych, natomiast termin przedawnienia roszczenia regresowego powódki nie został skrócony w drodze ustawy nowelizującej i nadal wynosi 3 lata.

W konsekwencji trzyletni termin przedawnienia roszczenia regresowego powódki o zapłatę kwoty 115.700 zł nie upłynął w dniu 16 stycznia 2019 r., zaś upływałby w dniu 31 grudnia 2019 r., jako że - zgodnie z art. 118 zd. 2 k.c. - w przypadku terminów przedawnienia nie krótszych niż dwa lata, koniec terminu przedawnienia przypada na ostatni dzień roku kalendarzowego

Podstawą prawną roszczenia regresowego dochodzonego od pozwanego w niniejszym postępowaniu jest art. 43 pkt 1 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Zgodnie z ugruntowaną linią orzecniczą Sądu Najwyższego, dochodzone na podstawie art. 43 ustawy o OC roszczenie zakładu ubezpieczeń przeciwko sprawcy szkody, jako związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, podlega regulacji zawartej w art. 118 in fine kc, a tym samym przedawnia się z upływem trzech lat, licząc od dnia zapłaty odszkodowania (tak m.in. Sąd Najwyższy-Izba Cywilna w uchwale z dnia 10 listopada 2005 r. III CZP 83/2005).

Z ustalonego stanu faktycznego wynika, że kwota w łącznej wysokości 117.500 zł została wypłacona przez powódkę na rzecz uprawnionych w okresie do stycznia 2016 r. Sąd I Instancji zasadnie przyjął, że złożenie wniosku o zawezwanie do próby ugodowej w dniu 4 grudnia 2015 r. (sprawa o sygn. akt (...)) przerwało bieg przedawnienia roszczeń regresowych powódki o zwrot tej należności. Ponowny bieg przedawnienia w odniesieniu do omawianych roszczeń rozpoczął się w dniu 15 stycznia 2016 r., jako że postępowanie w przedmiocie zawezwania do próby ugodowej zakończyło się w dniu 14 stycznia 2016 r.

Zatem trzyletni termin przedawnienia opisanego roszczenia regresowego powódki, nie upłynął - jak przyjął Sąd I instancji - z dniem 16 stycznia 2019 r., albowiem zgodnie ze znowelizowanym brzemieniem przepisu art. 118 zd. 2 k.c., koniec terminu przedawnienia tego roszczenia uległ przedłużeniu do ostatniego dnia roku kalendarzowego, a więc do dnia 31 grudnia 2019 r.

Na podstawie art. 1 ust. 3 ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (dalej: ustawa zmieniająca), wprowadzono zmianę przepisu art. 118 k.c, który otrzymał nowe, następujące brzmienie: "Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi sześć lat, a dla roszczeń

o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata. Jednakże koniec terminu przedawnienia przypada na ostatni dzień roku kalendarzowego, chyba że termin przedawnienia jest krótszy niż dwa lata".

W myśl art. 5 ust. 1 ustawy zmieniającej, do roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych stosuje się od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą -a więc przepisy znowelizowane.

Roszczenie regresowe powódki o zapłatę kwoty w łącznej wysokości 117.500,00 PLN -jak podano wyżej - powstało w okresie przed styczniem 2016 r. Termin przedawnienia omawianego roszczenia przypadający - według dotychczasowego brzmienia art. 118 k.c, przy uwzględnieniu zawezwania do próby ugodowej w sprawie(...) - na dzień 15 stycznia 2019 r. Ustawa zmieniająca weszła w życie w dniu 9 lipca 2018 r. Zatem, roszczenie regresowe powódki o zapłatę kwoty 117.500,00 PLN powstało przed dniem wejścia w życie ustawy zmieniającej i w tym dniu nie było jeszcze przedawnione. W rezultacie, termin przedawnienia tego roszczenia winien być liczony według nowego brzmienia przepisu art. 118 k.c, przywołanego powyżej, z którego wynika, że w przypadku gdy termin przedawnienia jest dłuższy niż dwa lata, koniec terminu przedawnienia przypada na ostatni dzień roku kalendarzowego.

Do przedawnienia roszczenia powódki o zapłatę kwoty 117.500 zł nie znajduje zastosowania art. 5 ust. 2 ustawy zmieniającej, w tym zdanie drugie przywołanego przepisu. Wykładnia tego przepisu wskazuje, że ust. 2 dotyczy wyłącznie roszczeń, których termin przedawnienia uległ skróceniu na mocy nowelizacji, wprowadzonej ustawą zmieniającą. Wszak ustęp 2 art. 5 rozpoczyna się bowiem od słów: „Jeżeli zgodnie z ustawą zmienianą wart. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, termin przedawnienia jest krótszy niż według przepisów dotychczasowych (...)”. Zatem skróceniu uległ wyłącznie 10-letni termin przedawnienia wynikający z art. 118 kc oraz 10 - letni termin przedawnienia, wynikający z art. 125 kc, które po nowelizacji wynoszą sześć lat. Z tych względów art. 5 ust. 2 ustawy zmieniającej odnosi się wyłącznie do tych terminów.

Jeżeli zatem już pierwszy wniosek o zawezwanie do próby ugodowej spowodował przerwanie biegu przedawnienia w sposób wystarczający do uwzględnienia powództwa, zbędnym jest rozważanie skutków złożenia drugiego wniosku.

Mając powyższe argumenty na względzie i uznając podniesione w apelacji zarzuty za uzasadnione, na podstawie art. 386 § 1 kpc, Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok jak w sentencji.

O kosztach postępowania za obie instancje orzeczono na podstawie art. 98 zw. z art. 99 i 108 § 1 kpc zgodnie z zasadą wyniku sporu, stosując minimalną stawkę wynagrodzenia radcowskiego.

Biorąc pod uwagę wynik sprawy Sąd obciążył Skarb Państwa kosztami wynagrodzenia pełnomocnika z urzędu reprezentującego pozwanego w obu instancjach, przy zastosowaniu § 2 i § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U.2019.68 t.j. ze zm.), uznając przy tym, że względy konstytucyjne wymagają by stawka wynikająca z §10 ust. 1 pkt 1, §16 ust. 1 pkt 2 nie była niższa niż stawka wynagrodzenia radcy prawnego z wyboru.

SSA Józef Wąsik